

Ý TƯỞNG TRONG THIẾT KẾ NỘI THẤT PHONG CÁCH HẬU HIỆN ĐẠI

IDEAS IN POSTMODERN STYLE IN INTERIOR DESIGN

TS. Đỗ Việt Hưng*

Tóm tắt: Hậu hiện đại là thuật ngữ để mô tả phong trào nghệ thuật ra đời và phát triển vào những năm 1980, được xem là cuộc nổi loạn chống lại sự tối giản và cấu trúc cứng nhắc của thiết kế hiện đại với quan điểm mỹ học như xóa nhòa ranh giới nghệ thuật với đời sống hàng ngày. Trong rất nhiều xu hướng, phong cách thiết kế nội thất hiện nay, phong cách hậu hiện đại thể hiện sự cá tính, mang lại không gian trang trí nội thất đẹp mắt, ấn tượng, phóng khoáng và có tính ẩn dụ cao thông qua các ý tưởng.

Từ khóa: Thiết kế nội thất, hậu hiện đại, xu hướng kiến trúc, phong cách thiết kế.

Abstracts: Among many current interior design trends, there is a unique and impressive style called postmodern, which helps beautify the interior space not only beautifully, impressively, and liberally, but also bringing highly metaphorical ideas. Postmodern is a term to describe the art movement that was born and developed in the 1980s. It has a postmodern art tendency. When the postmodern movement developed from 1960 to 1990, it was considered a rebellion against the minimalism and rigid structure of modern design with an aesthetic perspective that blurs the boundaries of art and everyday life.

Keywords: Interior design, postmodern, architectural trends, design styles.

Nhận bài ngày 15/9/2023, chỉnh sửa bài ngày 1/11/2023, chấp nhận đăng ngày 21/11/2023.

Phong cách nội thất hậu hiện đại (HHĐ) tuy không được phát triển rộng rãi cũng như ứng dụng phổ biến trong thiết kế nội thất đương đại, nhưng có những đặc điểm độc đáo phù hợp với những người yêu thích sự mới mẻ, cá tính, phóng khoáng. Phong cách HHĐ bắt nguồn từ nghệ thuật kiến trúc, sau đó lan sang nghệ thuật hội họa và các lĩnh vực nghệ thuật khác, thể hiện bề

nổi đơn thuần mà không hướng đến chiều sâu, tập trung vào những đường nét, màu sắc và ý tưởng ẩn tượng. Tuyên ngôn của các mẫu thiết kế theo phong cách này là ý tưởng khác lạ, hào nhoáng, đề cao tính cá thể và sự đa diện rực rỡ của màu sắc. Nó có điểm khác biệt so với phong cách hiện đại khi tập trung vào duy lý, sự đơn điệu về hình thức.

1. Đặc điểm của phong cách nội thất HHĐ

1.1 Các xu hướng phong cách nội thất HHĐ

- Xu hướng "Lịch sử"

Xu hướng quay về với cổ điển được ưa chuộng ở kiến trúc, nội thất HHĐ. Theo ý chủ đạo của kiến trúc HHĐ là xác định được tinh thần hồi tưởng đến lịch sử, quá khứ và xác định hình ảnh

*ĐH Mỹ thuật Công nghiệp

Email: viethung.nt.mtcn@gmail.com

hiện tại của không gian kiến trúc và nội thất.

- Xu hướng "Hồi sinh nghiêm ngặt"

Ở xu hướng này có hai cách sau: Sao chép nguyên xi các chi tiết kiến trúc cổ và kết hợp lại các chi tiết kiến trúc của một số công trình cổ. Công trình thể hiện cho xu hướng này là đền thờ ở Trung Đông do Quynlan Terry thiết kế vào năm 1975 với ngữ pháp cổ La Mã nhưng lại có các khối tháp kiểu thực dân Anh ở Ấn Độ. Năm 1974, kiến trúc sư người Nhật Bản Mozuna Monta thiết kế ngôi nhà Okawa House với mặt ngoài là phong cách lâu đài Farnese, ở bên trong là phong cách nhà thờ Pazzi. Monta đã dùng phong cách mô phỏng lại cổ điển để sáng tạo những tác phẩm có tính nghiêm túc.

- Xu hướng "Tân bản xứ"

Xu hướng này phát triển trong thập niên 1970, là một sự lai tạo của kiến trúc hiện đại và các công trình được thể hiện bằng chất liệu gạch ở thế kỷ 19. Xu hướng bao gồm các yếu tố cơ bản: Mái dốc; có chi tiết nào đó dạng vuông vức; các khối phân chia rất ngoạn mục và bằng gạch. Công trình tiêu biểu cho xu hướng này là Trung tâm Hillingdon Civic, xây trong khoảng 1974-1977.

- Xu hướng "Thích hợp"

Xu hướng thích hợp dựa trên sơ đồ nhị nguyên về tính dễ hiểu và dễ hình dung của các thể loại công trình. Một trong các công trình điển hình cho xu hướng này là quần thể công trình nhà ở Byker Wall do kiến trúc sư Pháp Ralf Erskine thiết kế năm 1974.

- Xu hướng "Ẩn dụ và trừu tượng"

Kiến trúc La Mã có xu hướng thể hiện tính quyền lực của các nhà cầm quyền mà cũng có thể chỉ là ý chí của Hoàng đế của thời kỳ đó, kiến trúc phục hưng biểu thị tính siêu hình nghiêm ngặt. Còn ở kiến trúc HHD, tính ẩn dụ xuất phát từ truyền thống hữu cơ có liên quan đến hình ảnh con người, động vật và thực vật. Sự đối xứng về hình có tính ẩn dụ và trừu tượng cao, cảm giác vận động từ trong ra ngoài, từ trên xuống dưới v.v... Một số công trình điển hình là ngôi nhà Daisy House xây dựng trong thời gian 1976-1977 ở bang Indiana, do kiến trúc sư người Mỹ

Stanley Tigerman thiết kế, có mặt bằng và mặt đứng tương tự như hình ảnh một số bộ phận thân thể phụ nữ và nam giới. Kiến trúc sư người Nhật Bản Yamashita Kazumasa cũng đã thiết kế một ngôi nhà kiểu mặt người, công trình được làm năm 1974 ở Kyoto.

- Xu hướng "Không gian hậu hiện đại"

Xu hướng thiết kế này tạo ra một không gian vô hạn, không rõ ràng, có mối liên hệ hữu cơ với nhau... Công trình điển hình như không gian công trình của hàng đồ trang sức Schullin ở thủ đô Viên của Áo thuộc xu hướng này. Công trình này do kiến trúc sư Hans Hollein làm năm 1975.

- Xu hướng "Chiết trung triệt để"

Chủ nghĩa chiết trung ở thế kỷ 19 là sự trốn tránh cái khó khi phải lựa chọn, có thể nói đó là tính cơ hội và vị kỷ, đi tìm những thứ dễ dàng. Còn ở kiến trúc HHD, chủ nghĩa chiết trung mạnh mẽ và đa dạng một cách triệt để hơn. Phong cách nội thất HHD chú trọng việc thể hiện bề nổi đơn thuần với những đường nét, mảng, khối, màu sắc gây ấn tượng mạnh mẽ. Khi áp dụng cho nhà ở, không gian sống của bạn trở nên mới mẻ, cá tính. Các công trình công cộng độc đáo hơn.

1.2. Một số yếu tố trong phong cách nội thất HHD

Với những nét riêng đặc trưng của mình, phong cách này đã tạo nên sự lôi cuốn mạnh mẽ với các yếu tố sau:

Màu và sắc

Những màu cơ bản, táo bạo có tác dụng làm nổi bật phong cách thiết kế HHD. Phong cách này ưa chuộng các tone màu như xanh ngọc, xanh lơ, cam cháy, vàng mù tạt, ánh kim... Phong cách này đã đề cao sự phóng khoáng và cá tính nổi bật trong khi những phong cách khác không có được. Bạn còn có thể chọn màu và sắc truyền cảm hứng của riêng mình để khiến ngôi nhà trở nên thú vị hơn, mang dấu ấn cá nhân hóa.

Về vật liệu

Phong cách HHD là hình mẫu của sự kết hợp không công thức, chuẩn mực nào. Đa số vật liệu được sử dụng cho phong cách này là da, nhưng, thủy tinh, gỗ và nhựa... Ngoài ra còn được các nhà thiết kế kết hợp với một số vật liệu khác như vải dệt kim, hạt gỗ tự nhiên để tạo ra sự ấm áp và quyến rũ cho không gian nội thất. Các vật dụng tuy có kiểu dáng rời rạc, không thống nhất nhưng lại mang đến cảm giác hài hòa, đồng bộ với sự hòa quện các vật liệu với nhau.

Hoa văn

Phong cách thiết kế HHD chú trọng thể hiện vẻ đẹp ở bề nổi đơn thuần nên hoa văn khá đa dạng. Chính sự phong phú của hoa văn đã tạo được ấn tượng mạnh mẽ của không gian nội thất, hoa văn hoàn toàn phụ thuộc vào ý tưởng, trang trí và các đối tượng sử dụng.

Hình và đường nét

Hình dạng đặc trưng trong phong cách HHD chính là tính bất đối xứng, các góc cạnh kỳ lạ và khá mơ hồ. Thêm vào đó, thời kỳ này có sự góp mặt của các đồ dùng bằng chất liệu kim loại phản chiếu ánh sáng, các tác phẩm nghệ thuật treo tường,

đồ nội thất, đồ trang trí giúp không gian trở nên đặc biệt, cuốn hút. Phong cách HHĐ xóa bỏ ranh giới giữa không gian nội thất có tính phổ biến, các mảng nét, hình khối đều có tính vận động không định hướng và trong không gian có thể thấy hình chạy như không có kết thúc. Mặc dù thời gian của phong cách này tương đối ngắn nhưng đó là phong cách thiết kế bao gồm giác quan của chủ nghĩa biểu hiện và suy nghĩ tự do. Thiết kế tôn vinh các họa tiết trong quá khứ, đề cao các giá trị cổ điển, những nét đẹp hào nhoáng một thời. Có thể thấy rằng, mẫu thiết kế nội thất HHĐ là sự pha trộn, đan xen của nhiều yếu tố nhằm tạo nên không gian sống động, mới lạ và kỳ quặc. Nhưng chính điều này giúp bạn sở hữu không gian độc nhất vô nhị, cá tính của riêng mình.

2. Công trình nội thất phong cách HHĐ

2.1 Nhà ở

Nội thất nhà ở với tính công năng, tính thẩm mỹ, tính đồng bộ. Phong cách HHĐ lại có một sắc thái riêng, luôn tìm đến cái mới và có tính đặc sắc, có thể nói như tìm đến tính độc bản. Bằng việc sử dụng những sắc màu sống động như vàng, xanh lá, hồng, cam... tương phản kết hợp đã tạo nên không gian vô cùng độc đáo. Việc kết hợp các sắc màu được thực hiện một cách tự nhiên khiến căn phòng trở nên hài hòa và nhẹ nhàng hơn. Không gian phòng khách được sử dụng màu sắc sống động. Các khối hình học cũng được vận dụng khá triệt để trong các đồ đạc nội thất như ghế sofa, bàn trà, các đồ trang trí được thiết kế với hình dáng đa dạng như tròn, chữ nhật, vuông, hình cầu, hình thang... tạo nên điểm nhấn vô cùng mới lạ và thú vị cho phòng khách.

Không gian thứ 2 với thiết kế theo phong cách HHĐ nhưng vô cùng đơn giản. Các đồ nội thất có đường nét nhẹ nhàng, không hoa văn hay màu sắc cầu

kỳ. Sofa màu xanh rêu, bàn trà gỗ màu nâu tự nhiên,... đơn giản, gần gũi. Không gian mở nhìn ra khu vườn nhỏ nhiều mảng cây xanh và ngập tràn ánh sáng, đồng thời cửa sổ mở thoáng giúp không gian đón gió, đón ánh sáng tự nhiên cả ngày. Không gian không những gần gũi và hòa nhập với thiên nhiên mà còn được thể hiện tính đồng bộ trong và ngoài. Để bớt đơn điệu, không gian được bố cục treo nhiều tranh, ảnh trên mảng tường với các hình dáng khác nhau như vuông, chữ nhật và theo bố cục mảng có ý đồ. Cách sắp xếp bố cục tổng thể này càng làm không gian nội thất tinh tế và nâng cao hiệu quả thẩm mỹ.

Với sự kết hợp khéo léo theo phong cách HHĐ, không gian phòng khách có tính kết hợp nhiều yếu tố, đầy tính nghệ thuật. Sự kết hợp giữa các đồ đạc một một cách khéo léo đã tạo nên không gian xinh xắn và quyến rũ với điểm nhấn chính là chiếc ghế treo bằng song, mây. Cùng với đó là đồ đạc nội thất được làm từ gỗ như bàn trà gỗ, ghế sofa khung gỗ... tạo cảm giác là một không gian sạch sẽ, gọn gàng và thú vị. Các mảng tường trong không gian được bài trí những bức tranh trừu tượng càng làm cho không gian này trở nên độc đáo.

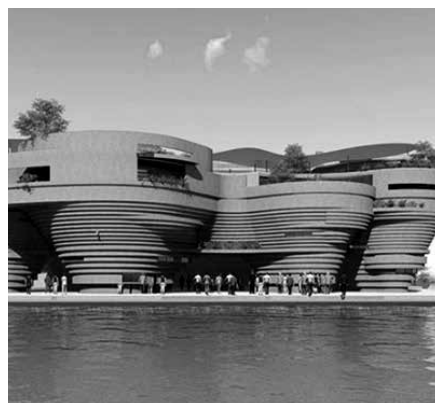
Một không gian tạo nên tính "độc nhất vô nhị" có sắc thái đặc sắc được thiết kế theo phong cách HHĐ. Với không gian cá tính với nhiều điểm nổi bật thu hút. Trần với họa tiết trắng đen hỗn loạn không theo quy luật nào tạo nên sự phá cách, rời rạc.

Kết hợp với đèn chùm tân cổ điển có tính đối lập khiến các mảng trần càng thêm độc đáo. Những sản phẩm trang trí như tượng, tranh tường, hoa được bố trí khéo léo và có ý đồ nhằm thể hiện gu thẩm mỹ và tiếng nói cá nhân. Sofa kiểu dáng mới lạ cùng bàn caro trắng đen càng hoàn thiện không gian mới mẻ và phóng khoáng.

2.2. Công trình công cộng trưng bày

- Bảo tàng gốm Bát Tràng

Các công trình như bảo tàng, không gian triển lãm, cửa hàng... là một trong ba thể loại của không gian nội thất. Bảo tàng gốm sứ Bát Tràng là công trình xây dựng tọa lạc tại thôn 5, xã Bát Tràng, huyện Gia Lâm, thành phố Hà Nội. Bảo tàng cách trung tâm thủ đô Hà Nội khoảng 20km, nhìn ra dòng kênh Bắc Hưng nổi tiếng. Công được khởi công vào năm 2018, đi vào hoạt động từ tháng 6/2021. Bảo tàng là công trình nghệ thuật được thiết kế theo phong cách HHĐ bởi kiến trúc sư Hoàng Thúc Hào, kiến trúc lấy cảm hứng từ những bàn xoay vuốt gốm. Có những mặt cong đa diện, chuyển động mềm mại và tự do. Có cả hình ảnh lò bầu cổ của người dân Bát Tràng xưa, quá trình chuốt khối đất bình dị, mộc mạc trở thành những hình khối tạo nên vẻ đẹp tuyệt mỹ cho bảo tàng. Công trình có 7 xoáy ốc khổng lồ với những mặt cong đa diện. Các đường cong thiết kế uốn lượn, tự do nhưng vẫn liên kết với nhau một cách chặt chẽ tạo nên tổng thể hài hòa, chắc chắn. Đặc biệt, các vật liệu sử dụng cho bảo tàng gốm sứ Bát Tràng đều là vật liệu gạch nung, ngói của địa phương. Nhìn từ phía dưới lên, những đường xoắn ốc của công trình sẽ khiến bạn liên tưởng đến hẻm núi Siq, nơi dẫn vào thành cổ Petra – Jordan nổi tiếng. Còn khi nhìn từ xa, công trình lại đem tới một cảm nhận khác, khiến bạn liên tưởng

tới bầu nung gốm hay dòng chảy của dòng sông. Cùng với kiến trúc “độc nhất vô nhị” với 6 tầng không gian nội thất trưng bày và trải nghiệm gốm sứ cũng là điểm nổi bật ở bảo tàng với 6 khu trải nghiệm khác nhau.

Đây không chỉ là một bảo tàng trưng bày các tác phẩm gốm sứ Bát Tràng mà còn là không gian phát triển văn hóa làng nghề, sinh hoạt cộng đồng và gắn kết mọi người. Những hoạt động này nhằm thúc đẩy giao lưu văn hóa, đóng góp vào sự duy trì và phát triển của các nghề thủ công truyền thống của đất nước.

Tầng trên cùng với không gian dịch vụ cà phê ngoài trời với quy mô vừa đủ, không gian được bài trí cây xanh hòa quện với thiên nhiên vừa có tính thư giãn, ngắm cảnh vừa có tính “buông” trong không gian, kết hợp với nếp nhà truyền thống bên trong có thể hiện kỹ thuật chiếu sáng có tính “thiên” tạo cảm giác thư thái, nghiêm túc. Tầng 4 là khối dịch vụ ăn uống, giải khát tuy nhiên với không gian thêm bệ, tầng tầng lớp lớp nhịp điệu chủ yếu có tính lặp lại nhiều khối lớn nhỏ tạo nên tính động đối lập với tính “thiên” ở không gian tầng 5. Tầng 3 là trung tâm nghệ thuật đương đại trưng bày các tác phẩm gốm độc đáo, sáng tạo. Không gian trưng bày các tác phẩm điêu khắc gốm sứ nghệ thuật đương đại ấn tượng. Đại, bức trưng bày hiện vật nghiên cứu theo hướng mộc mạc, giản dị, có phần thô mộc tạo nên yếu tố thị giác tương phản về chất liệu lại càng sản phẩm được trưng bày giá trị hơn. Yếu tố xu hướng ẩn dụ, trừu tượng theo phong cách HHĐ được thể hiện. Với nghệ thuật điêu khắc ánh sáng của tác giả Bùi Văn Tự lại càng làm tinh hiệu quả trưng bày được nâng lên. Tầng 2 trưng bày các

tác phẩm điêu khắc gốm sứ qua từng thời kỳ. Bạn sẽ được tìm hiểu những thông tin thú vị về làng gốm Bát Tràng từ xưa đến nay. Không gian trưng bày của bảo tàng là đi theo hướng vòng từ trái qua phải ngược chiều kim đồng hồ, có hàm ý hồi tưởng, quay lại quá khứ. Tầng 1: không gian sảnh chính với những xoáy ốc khổng lồ, kết hợp với không gian “mẹ con” tạo nên nhiều không gian nhỏ trong không gian lớn tổng thể. Đây là không gian với kiến trúc độc đáo, nghệ thuật HHĐ đã được thể hiện rõ nét nhất cùng kết hợp với các không gian dịch vụ có mối liên kết tương đối hoàn chỉnh, mặc dù đôi chỗ còn có sự khiên cưỡng của không gian tổng thể. Không gian được thể hiện rõ nhất ý tưởng của nhà thiết kế đó là các bàn xoay

được cường điệu hóa, mô phỏng hóa tạo nên một phong cách HHĐ. Tầng G là khu vực trải nghiệm làm nghề nhàn gốm. Trong không gian tầng G, với ý đồ của tác giả là đến với không gian làng nghề sẽ được tự tay thực hiện các công đoạn để tạo ra một sản phẩm gốm sứ. Các sản phẩm gốm được tạo ra đều là sản phẩm thuộc quyền sở hữu cá nhân và là sản phẩm lưu giữ kỷ niệm.

3. Kết luận

Phong cách HHĐ đề cập đến thuật ngữ chung cho các trường phái kiến trúc khác nhau sau thời hiện đại, là sự kết hợp một loạt các phong cách của các không gian kiến trúc và không gian nội thất. Kiến trúc sư người Mỹ Stern tổng kết rằng kiến trúc HHĐ có ba đặc điểm chính, vừa mang tính trang trí vừa mang tính biểu tượng hoặc ẩn dụ, đồng thời cũng được tích hợp với môi trường các không gian hiện có. Phong cách HHĐ gắn liền với chủ nghĩa công năng, điều đã được KTS Le Corbusier thể hiện trong cuốn sách “Hướng tới một nền Kiến trúc mới”. Phong cách HHĐ đã để cho chúng ta một điểm nhấn trong kiến trúc đặc biệt là nội thất, đồng thời với tư tưởng thiết kế HHĐ đã mở ra một giai đoạn mới của thiết kế trang trí, trong đó tập trung vào trang trí của thiết kế nội thất, đã thể hiện hoàn hảo cảm xúc của người thiết kế, diễn đạt hết được ý tưởng có tính hình tượng cao.

Tài liệu tham khảo:

1. Lê Thanh Sơn (2008), Một số xu hướng kiến trúc đương đại nước ngoài, Xây dựng, Hà Nội.
2. Charles Jencks, Phan Việt Thủy dịch (2017, 3 5), Chủ nghĩa Hậu hiện đại là gì? được truy lục từ <http://www.vanhoahoc.vn>: <http://www.vanhoahoc.vn/nguyen-cuu/ly-luan-van-hoa-hoc/vhh-cac-truong-phai-trao-luu/1899-charles-jencks-chu-nghia-hau-hien-dai-la-gi.html>.
3. Charles A. Jencks (1977), “Post-Modern Architecture” From the Language of Post-Modern Architecture, London: Academy Editions; New York: Rizzoli.
4. John Pile) A History of Interior Design (2007)
5. Ruth Reichl, Cook's November 1989; American Heritage Dictionary's definition of "postmodern"